

ved Aas, var siden gaardsfuldmægtig sammesteds et par aar, hvorefter han i 1847 med offentlig stipendium reiste til utlandet for at utdanne sig som landbruksingeniør. Da han kom hjem, blev han i 1875 ansat som landbruksingeniør med det hele land som virkefeldt. Senere blev landet delt i fem ingeniørdistrikter, og Sverdrups distrikt kom da til at omfatte Kristiania stift. Sverdrup faldt for aldersgrænsen ved utgangen av 1914, men forblev i sin stilling til den 1 juli 1915. Han var da den ældste mand i vor landbruksetat og hadde været i statens tjeneste 40 aar.

Landbruksingeniør Sverdrup var en interessert myrmand, har undersøkt mange myrer, holdt flere foredrag om myrsaken og skrevet en række tidsskriftartikler samt utgit en bok: »Om myren og dens utnyttelse«.

Helt fra Det Norske Myrselskap blev stiftet var Sverdrup medlem av myrselskapets repræsentantskap og de første aar tillike revisor.

De sidste aar var han varamand i myrselskapets styre.

KR.SANDS OG OPLANDS JORDDYRKNINGS- SELSKAP GJENNEM 10 AAR

VED SEKRETÆR THV. ERIKSTAD.

DEN 19de december f. a. var det 10 aar siden Kr.sands og Oplands Jorddyrkningselskap stiftedes, og det er et godt arbeide det kan se tilbake paa i ikke længere tid.

Selskapets stifter og formand gjennom disse aar, har som bekjendt været postmester *Valeur*, der har nedlagt et stort arbeide i selskapets tjeneste.

Da postmesteten i 1905 slog til lyd for et Norsk jorddyrkningselskap for det hele land i likhet med det Danske hedeselskap, blev det fra mange hold mottat med bifald — men det møtte ogsaa motvilje. Der blev blandt andet indvendt at denne tanke »fremkom paa

en tid, da sindene var og er alt for meget optat av de storpolitiske begivenheter«. Saaledes lød det da, og videre »at Norge laa mere i retning av et industri- end jordbrukende land«. Nu har vi nok faat set at et forsømt jordbruk byr liten garanti i fredstid — og hvorledes vilde det da bli om man skulde komme op i ufred. Da vilde det nok bli rent ilde.

Oprettelsen av et selskap for hele landel blev der desværre ikke noget av — men der blev dog stiftet et for Kr.sand og opland.

Før selskapets stiftelse var utført et stort arbeide ved innsamling av penger og oparbeidelse av interessen for saken baade i byen og landdistriktene.

Paa stiftelsesmøtet den 19de december 1905 møtte ca. 100 personer, hvor lovene blev vedtat, valgt forstandere, bestyrelse og revisor.

Selskapets virksomhet begyndte 1ste januar 1906 og aarsberetningen viser at der blev gjort meget allerede første aar. Der blev ført forhandlinger med Kirkedepartementet om avstaaelse av jord av Evje prestegaards utmark, som blev indvilget, og med Anders og Hanne Stensland om »Flaana« myr som de vilde forære selskapet. Paa foranledning av selskapet blev der foretat myrundersøkelser i Kr.sands opland av sekretæren i Det Norske Myrselskap det samme aar.

Aarsberetningen viser videre at der som gaver, bidrag fra private og offentlige institutioner og medlemskontingenten var indkommet kr. 2293,97.

Allerede i slutningen av 1906 var der forslag oppe om at indkjøpe »Vinaaskartmyren« i Hægeland for opprettelse av en torvstrøfabrik. Der blev utstedt indbydelse til aktietegning, og den 4de februar 1907 blev nævnte myr indkjøpt for kr. 400,00. Torvstrøfabrikken blev opsat samme aar og har været i drift siden.

I budgetterminen 1908—09 opnaadde selskapet for første gang statsbidrag, stort kr. 2000,00, som er blit forhøiet de senere aar og var i 1914 kr. 4200,00 til jorddyrkning og kr. 1200,00 til sekretærløn. Til utgangen av 1914 er i alt mottat som statsbidrag kr. 22 950,00.

Dyrkningsarbeidet paa selskapets myr Sole i Evje paabegyndtes i 1909 og endel tilsaaddes i 1910.

I 1910 ansattes en landbrukskyndig mand i selskapets tjeneste for at planlægge dyrkning hos medlemmene, kontrolere bidragenes anvendelse, forestaa dyrkningsarbeidet paa selskapets myrer og ellers paa bedste maate arbeide for selskapets opkomst og fremgang.

Fra 1911 har selskapet samarbeidet med det Norske myrselskap i forsøksdyrkning paa myr paa selskapets egne eiendommer og dels hos private forsøksverter. Forsøksarbeidet har væsentlig omfattet gjødsling, kalk og grus, engrø og opdyrkningsforsøk. De opnaadde resultater viser at man kan faa respektable avlinger selv paa mindre god myr ved fornuftig behandling.

Selskapet eier nu paa Sole i Evje 53¹/₄ maal — herav dyrket 18 maal — og paa Flaana i Hægeland 129¹/₂ maal. Derav dyrkbart

ca 70 maal, hvorav dyrket 6 maal og til forsøk med udyrket myr 5,3 maal. Dyrkningen paa begge myrer vil bli fortsat.

Ogsaa i Randøsund har selskapet medvirket ved opprettelse av en torvstrøfabrik, væsentlig til fabrikation av torvstrø til bygdens egne gaardbrukere.

I disse 10 aar selskapet har virket har det bevilget kr. 38 262,25 til nydyrkning, grøftning, uttappingsarbeider, kunstgjødsel, anlegg av nye og forbedring av ældre gjødselkjeldere. Omkostningene ved disse arbeider som er utført kan man trygt anslaa til ca. 134 000,00 kroner, saa det er et betydelig arbeide som er utført. Det er et utrolig stort arbeide ofte som blir utført — selv med et litet bidrag, og interessen for myr dyrkningen tiltar. At interessen for nydyrkning har tiltat saa i de senere aar i Kr.sands opland kan man nok for en del tilskrive selskapets virksomhet.

Bidragene i de forskjellige aar fordeler sig saaledes: I 1906 kr. 475,00 — 1907 kr. 1060,00 — 1908 kr. 2545,00 — 1909 kr. 1865,00 — 1910 kr. 3850,00 — 1911 kr. 3065,00 — 1912 kr. 5565,00 — 1913 kr. 5022,79 — 1914 kr. 7104,46 og 1915 kr. 7710,00.

Som man vil se av disse tal er de bevilgede bidrag pr. aar gaat betydelig op. Medlemsantallet er ogsaa steget. Ved utgangen av 1906 tallet selskapet 766 medlemmer — ved utgangen av 1914 1007, derav 28 livsvarige.

Selskapet omfatter f. t. 22 kredser — 10 i Nedenes, 9 i Lister og Mandals amt og 3 i Kr.sand by.

Naar man reiser ut over i distriktene og ser at der kommer den ene nye aker efter den anden, hvor der før bare var lyng og krat, faar man ofte høre at til det arbeide har de faat bidrag av Jorddyrkningselskapet. Om ikke akrene er saa store, saa faar man huske paa, det gamle ordsprog: »at mange bækker smaa gjør en stor aa«.

Her er et stort arbeidsfelt at holde frem med — at kultivere al den dyrkbare jord i Kr.sands opland. Det dreier sig om mange tusen maal og der er nok langt frem til det er naadd — men det maa være maalet. Der maa penger og arbeide til — men vi maa huske paa, at hvert maal som blir brutt op er »en provins til landet lagt«.

Kjærligheten til fædrelandet og til bondens virke burde mane os til at vi gjorde hvad vi kunde i dette store arbeide. Det gjælder at »løfte i flok«, og det kan vi i det mindste gjøre ved at staa som medlemmer av selskapet.

Vi maa være med at gjøre vort lille til, at al den udyrkede, men dyrkbare jord som Norge eier, ikke skal bli liggende slik i fremtiden, og det kan vi gjøre paa mange maater. Landet har rum til flere sønner og døtre end det nu har — men der maa skaffes saa gode levevilkaar som mulig.